APJ 7(2):29-42, Summer 2026

Arman Process Journal (APJ)

Arman Process Journal (APJ)

Homepage: https://www.armanprocessjournal.ir

Social Networks and Youth Social Security: A Case Study of Semnan Province

Elham MordHaseli [1], Mona Soleymani [2], Rozita Jamili Oskouei [3*], Mojtaba Ghafari [4]

[1] Department of Information Technology Management, Islamic Azad University, Central Tehran Branch, Tehran, Iran

[2] Department of Computer, Pa.C., Islamic Azad University, Tehran, Iran

[3] Department of Computer Engineering and Information Technology, Islamic Azad University, Mahdishahr Branch, Semnan, Iran

[4] Department of Islamic Studies, Islamic Azad University, Mahdishahr Branch, Iran

ABSTRACT

RESEARCH PAPER

Received: 2026-3-24
Accepted: 2026-7-9

KEYWORDS:
Social Networks;
Social Security;
Media Literacy;
Social Trust;
Semnan Province.

Corresponding author:
rozita2025r@gmail.com

This study investigates the impact of social networks on the social security of young people in Semnan Province and proposes a comprehensive framework for explaining the multiple dimensions of this relationship. The research is applied in nature and employs a descriptive–analytical approach. The statistical population consisted of 500 young people aged 15–40 years living in Semnan Province, who were selected through simple random sampling. Data were collected using a researcher-developed questionnaire with confirmed content validity and satisfactory reliability (Cronbach's alpha > 0.70) and were analyzed using SPSS software. The results revealed a significant negative relationship between the extent of social network use and different dimensions of social security. Quantitative findings indicated a significant negative correlation between the duration of social network use and academic security ($r = -0.42$, $p < 0.01$). Moreover, educational use of social networks had a positive effect on psychological–emotional security ($\beta = 0.27$, $p < 0.05$), whereas entertainment-oriented use showed a significant negative effect ($\beta = -0.31$, $p < 0.01$). Purposeful use of social networks was also associated with higher levels of social participation and psychological well-being, while excessive use was linked to reduced family security, poorer academic performance, and lower social trust.

The main contribution of this study is the development of an integrated framework that simultaneously examines the family, academic, psychological–emotional, and communicative–social dimensions of youth social security while considering the type, intensity, and purpose of social network use. The proposed framework provides a balanced understanding of both the opportunities and the risks associated with social networks and offers practical implications for designing media literacy programs, supporting evidence-based policymaking, and developing preventive strategies aimed at enhancing the social security of young people.

Copyright © Author(s).

نشریه تخصصی آرمان پردازش، دوره ۷، شماره ۲، تابستان ۱۴۰۵

فصلنامه تخصصی آرمان پردازش
(APJ)
Homepage: www.armanprocessjournal.ir

فصلنامه تخصصی فناوری اطلاعات و ارتباطات
شماره مجوز: ۸۷۰۹۰

شبکه‌های اجتماعی و امنیت اجتماعی جوانان: مطالعه موردی استان سمنان

الهام مراد حاصلی[۱]، منا سلیمانی[۲]، روزیتا جمیلی اسکویی[۳*]، مجتبی غفاری[۴]،

۱ دانشکده مدیریت فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکز، تهران، ایران
۲ دانشکده کامپیوتر، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد پرند، تهران، ایران
۳ دانشکده کامپیوتر و فناوری اطلاعات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهدیشهر، سمنان، ایران
۴ دانشکده علوم الهیات، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مهدیشهر، سمنان، ایران

چکیده

مقاله پژوهشی

واژگان کلیدی:
هوش مصنوعی،
شبکه‌های اجتماعی،
امنیت اجتماعی،
سواد رسانه‌ای،
اعتماد اجتماعی،
استان سمنان

این پژوهش با هدف بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی جوانان استان سمنان و ارائه چارچوب مفهومی جامع برای نمایش ابعاد مختلف این رابطه انجام شد. پژوهش از نظر هدف کاربردی و از نظر روش توصیفی–تحلیلی است. جامعه آماری شامل ۵۰۰ نفر از جوانان ۱۵ تا ۴۰ ساله استان سمنان بود که با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه محقق‌ساخته دارای روایی محتوایی تأییدشده و پایایی مناسب (آلفای کرونباخ بیش از ۰,۷۰) گردآوری و با نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند.

یافته‌ها نشان داد بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و ابعاد مختلف امنیت اجتماعی رابطه منفی و معناداری وجود دارد. نتایج کمی بیانگر آن است که بین مدت‌زمان استفاده از شبکه‌های اجتماعی و امنیت تحصیلی همبستگی منفی معنادار ($p<0.01$ ،$r=-0.42$) وجود دارد. همچنین انگیزه استفاده آموزشی اثر مثبت ($p<0.05$ ،$\beta=0.27$) و انگیزه استفاده سرگرمی‌محور اثر منفی ($p<0.01$ ،$\beta=-0.31$) بر امنیت روانی–عاطفی جوانان دارد. علاوه بر این، استفاده هدفمند از شبکه‌های اجتماعی موجب تقویت مشارکت اجتماعی و امنیت روانی–عاطفی شد، در حالی که استفاده افراطی با کاهش امنیت خانوادگی، افت تحصیلی و کاهش اعتماد اجتماعی همراه بود.

نوآوری پژوهش در ارائه چارچوب مفهومی یکپارچه برای تحلیل هم‌زمان ابعاد خانوادگی، تحصیلی، روانی–عاطفی و ارتباطی–اجتماعی امنیت جوانان و تبیین نقش نوع، میزان و انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی است. این چارچوب مفهومی ضمن تبیین هم‌زمان فرصت‌ها و تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی، مبنایی برای طراحی برنامه‌های ارتقای سواد رسانه‌ای، سیاست‌گذاری مبتنی بر شواهد و تدوین راهبردهای پیشگیرانه در حوزه امنیت اجتماعی جوانان فراهم می‌کند.

۱- مقدمه

شبکه‌های اجتماعی در دهه‌های اخیر به‌عنوان یکی از مهم‌ترین ابزارهای ارتباطی و رسانه‌ای در جوامع انسانی مطرح شده‌اند. این شبکه‌ها با فراهم کردن امکان برقراری ارتباط سریع و گسترده، اشتراک‌گذاری اطلاعات، ایجاد گروه‌های مجازی و ارائه خدمات آموزشی و تجاری، توانسته‌اند جایگاه ویژه‌ای در زندگی روزمره افراد پیدا کنند. در کشور ما ایران نیز همانند بسیاری از جوامع دیگر، استفاده از شبکه‌های اجتماعی به‌ویژه در میان جوانان به‌طور چشمگیری افزایش یافته است [۱]. جوانان به‌عنوان قشر فعال و تأثیرگذار جامعه، بیشترین میزان استفاده از این شبکه‌ها را دارند و همین امر ضرورت بررسی پیامدهای اجتماعی و امنیتی ناشی از این پدیده را دوچندان می‌سازد. [۲].

امنیت اجتماعی به‌عنوان یکی از ارکان اصلی ثبات و پایداری جامعه، تحت تأثیر مستقیم رفتارها و تعاملات اجتماعی افراد قرار دارد [۳]. استفاده گسترده و بی‌رویه از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند علاوه بر فرصت‌های مثبت، تهدیداتی جدی برای امنیت اجتماعی ایجاد کند [۴]. از جمله این تهدیدات می‌توان به کاهش اعتماد اجتماعی، افزایش آسیب‌های خانوادگی، افت تحصیلی، گسترش شایعات و اخبار نادرست، و شکل‌گیری روابط ناسالم اشاره کرد [۵]. در مقابل، بهره‌گیری صحیح و مدیریت‌شده از این شبکه‌ها می‌تواند زمینه‌ساز ارتقای ارتباطات اجتماعی، افزایش آگاهی عمومی و توسعه فرهنگی باشد [۶و۷]. بنابراین، شناخت دقیق ابعاد مثبت و منفی شبکه‌های اجتماعی و تأثیر آن‌ها بر امنیت اجتماعی جوانان، ضرورتی انکارناپذیر برای سیاست‌گذاران، نهادهای فرهنگی و انتظامی به شمار می‌رود. [۸].

استان سمنان به‌عنوان یکی از مناطق مهم کشور، با جمعیت جوان قابل توجه، نمونه‌ای مناسب برای بررسی این موضوع محسوب می‌شود. مطالعه موردی در این شهرستان می‌تواند تصویری روشن از وضعیت استفاده جوانان از شبکه‌های اجتماعی و پیامدهای آن بر امنیت اجتماعی ارائه دهد. این پژوهش تلاش دارد با بهره‌گیری از پرسشنامه، مصاحبه و تحلیل داده‌ها، رابطه میان میزان گرایش جوانان به شبکه‌های اجتماعی و آثار آن بر امنیت اجتماعی را شناسایی کند.

ضرورت انجام این تحقیق از آن جهت است که نتایج آن می‌تواند به تدوین راهبردهای پیشگیرانه و آموزشی در سطح محلی و ملی کمک کند. همچنین یافته‌های پژوهش می‌تواند برای خانواده‌ها، نهادهای آموزشی و دستگاه‌های انتظامی راهگشا باشد تا با طراحی برنامه‌های مناسب، از آسیب‌های احتمالی ناشی از استفاده بی‌رویه از شبکه‌های اجتماعی جلوگیری کنند. هدف کلی این پژوهش، بررسی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی جوانان استان سمنان و ارائه راهکارهایی برای استفاده بهینه از این شبکه‌ها است. در راستای دستیابی به اهداف پژوهش، ساختار مقاله حاضر در پنج بخش تنظیم شده است. در بخش دوم، مروری بر ادبیات موضوع و تحقیقات انجام‌شده توسط محققان داخلی و خارجی مرتبط با این پژوهش ارائه خواهد شد. بخش سوم به تشریح روش تحقیق اختصاص دارد و در آن جامعه آماری، ابزار گردآوری داده‌ها و شیوه تحلیل مورد بررسی قرار می‌گیرد. در بخش چهارم، نحوه پیاده‌سازی روش پیشنهادی و نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها بیان می‌شود. در نهایت، بخش پنجم به نتیجه‌گیری اختصاص یافته و ضمن جمع‌بندی یافته‌های پژوهش، محدودیت‌ها و چالش‌های موجود نیز مورد بحث قرار خواهد گرفت.

۲- مرور تحقیقات پیشین

گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات، توسعه شبکه‌های اجتماعی را به یکی از مهم‌ترین مؤلفه‌های تحول دیجیتال در جوامع امروزی تبدیل کرده است [۹]. اگرچه این فناوری‌ها فرصت‌های ارزشمندی برای توسعه ارتباطات، آموزش، مشارکت اجتماعی و دسترسی آزاد به اطلاعات فراهم کرده‌اند [۱۰]، اما هم‌زمان چالش‌هایی نظیر کاهش حریم خصوصی، افزایش آسیب‌های روانی، انتشار اطلاعات نادرست، کاهش اعتماد اجتماعی و تهدید امنیت اجتماعی را نیز به همراه داشته‌اند [۱۲و۱۱]. ازاین‌رو، بررسی پیامدهای اجتماعی شبکه‌های اجتماعی صرفاً از منظر علوم اجتماعی کافی نبوده و نیازمند رویکردی میان‌رشته‌ای مبتنی بر فناوری اطلاعات، امنیت فضای مجازی و رفتار کاربران در محیط‌های دیجیتال است. مطالعات منتشرشده مرتبط در اغلب ژورنالها نیز بر اهمیت توسعه زیرساخت‌های فناوری اطلاعات، امنیت فضای مجازی و مدیریت صحیح فناوری‌های نوین در کاهش آسیب‌های ناشی از فضای دیجیتال تأکید کرده‌اند [۱۸-۱۳].

۲-۱- تحقیقات داخلی و مطالعات پیمایشی و رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی با امنیت اجتماعی

عنوان مقاله: مطالعه رابطه استفاده از شبکه اجتماعی فیس‌بوک و احساس امنیت فرهنگی و اجتماعی (جوانان تبریز) [۱۹].

روش استفاده شده: پیمایش با پرسشنامه محقق‌ساخته، حجم نمونه ۳۸۴ نفر از جوانان کاربر فیس‌بوک انجام شده است.

یافته کلیدی: استفاده گسترده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با کاهش احساس امنیت فرهنگی و اجتماعی در بخشی از جوانان همبستگی دارد؛ شدت اثر با الگوی مصرف و نوع تعامل در شبکه متفاوت است.

اهمیت: تأکید اصلی بر نقش نوع و شدت استفاده در تغییر ادراک امنیت اجتماعی؛ پیشنهاد تقویت سواد رسانه‌ای برای کاهش اثرات منفی می‌باشد.

عنوان مقاله: شبکه‌های اجتماعی همراه و مناسبات نسلی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی [۲۰].

روش: مطالعه علمی-پژوهشی با تمرکز بر پیامدهای شبکه‌های همراه بر روابط بین‌نسلی است.

یافته کلیدی: افزایش حضور در شبکه‌های همراه موجب تغییر الگوهای ارتباطی و افزایش تنش‌های نسلی در برخی زمینه‌ها شده و اعتماد متقابل را تحت تأثیر قرار داده است.

اهمیت: پیوند مستقیم میان شدت استفاده و اختلال در تعاملات چهره‌به‌چهره، توصیه سیاستی برای آموزش ارتباط مسئولانه در محیط‌های دانشگاهی است.

۲-۲- مطالعات هویتی و فرهنگی

عنوان مقاله: نقش شبکه‌های اجتماعی در شکل‌گیری هویت فرهنگی جوانان [۲۱].

روش: پژوهش نظری–داده‌بنیاد با استخراج ۳۱ مفهوم و ۴ مقوله هویت فرهنگی مرتبط با رسانه.

یافته کلیدی: شبکه‌های اجتماعی در لایه‌های نمادین و تعاملی بر شکل‌گیری هویت فرهنگی اثر متفاوت دارند؛ مصرف گزینشی و هدفمند با تقویت سرمایه فرهنگی، مصرف هیجانی با تضعیف انسجام هویتی مرتبط است.

اهمیت: پیشنهاد چارچوب مفهومی برای تبیین تفاوت‌های نتایج کمی در مطالعات پیمایشی.

عنوان مقاله: شبکه‌های اجتماعی مجازی و سبک زندگی جوانان (فراتحلیل پژوهش‌های پیشین) [۲۲].

روش: فراتحلیل ۱۶ مقاله علمی–پژوهشی منتخب.

یافته کلیدی: نتایج متناقض موجود عمدتاً ناشی از تفاوت‌های نظری و روش‌شناختی بدست آمده است که با کنترل این تفاوت‌ها، الگوی مشترک نشان می‌دهد «مصرف زیاد و سرگرمی‌محور» با افت شاخص‌های تحصیلی و اعتماد اجتماعی همبستگی دارد و «مصرف آموزشی/هدفمند» با مشارکت اجتماعی مثبت همراه است.

اهمیت: تقویت ضرورت تفکیک انگیزه‌ها و شدت استفاده در مدل‌های تحلیلی مشاهده می شود.

تحقیقات خارجی

پیامدهای روانی–اجتماعی مصرف سنگین

عنوان مقاله: مطالعات اروپایی و آمریکایی درباره اضطراب اجتماعی و تنهایی [۲۳].

یافته کلیدی :مصرف سنگین و الگویی مبتنی بر مقایسه اجتماعی با افزایش اضطراب، کاهش رضایت از خود و افت اعتماد عمومی همبسته است؛ اثر به‌ویژه در گروه‌های سنی پایین‌تر برجسته‌تر گزارش شده.

اهمیت :تأکید بر نقش سازوکارهای مقایسه اجتماعی و فوریت پاسخ‌دهی در شکل‌گیری فشار روانی؛ توصیه به مداخلات سواد رسانه‌ای و خودتنظیمی.

سرمایه اجتماعی و مشارکت مدنی

عنوان مقاله: مطالعات درباره نقش شبکه‌ها در تقویت مشارکت مدنی [۲۴].

یافته کلیدی: استفاده هدفمند از شبکه‌ها (گروه‌های محلی/آموزشی/مدنی) با افزایش پیوندهای ضعیف سازنده، دسترسی به اطلاعات و رشد مشارکت مدنی مرتبط است؛ آثار مثبت در بسترهای نظارت محتوا و هنجارسازی اجتماعی بیشتر مشاهده می‌شود.

اهمیت: نشان می‌دهد پلتفرم‌ها ظرفیت ارتقای سرمایه اجتماعی را دارند مشروط به انگیزه‌های مصرف و چارچوب‌های حاکمیتی.

کارکردهای آموزشی و عملکرد تحصیلی

عنوان مقاله: مطالعات آموزش‌محور [۲۵].

یافته کلیدی: پیوستن به گروه‌های آموزشی آنلاین و استفاده از منابع یادگیری دیجیتال با بهبود تعامل علمی و خودکارآمدی تحصیلی مرتبط است؛ در مقابل، مصرف غیرسازمان‌یافته و شبانه‌روزی با کاهش تمرکز و تعویق تکالیف همبسته است.

اهمیت: ضرورت تفکیک «زمان باکیفیت آموزشی» از «زمان کلی مصرف» در تحلیل‌های تحصیلی.

عنوان مقاله: تحلیل و بررسی رابطه استفاده از شبکه‌های اجتماعی با عملکرد تحصیلی دانشجویان از طریق پیوندهای خانوادگی و یادگیری جمعی [۲۶].

روش: مطالعه پیمایشی با نمونه دانشجویان دانشگاهی در چند کشور آسیایی.

یافته‌ها: استفاده از شبکه‌های اجتماعی در صورتی که با تعامل خانوادگی و یادگیری گروهی همراه باشد، می‌تواند عملکرد تحصیلی

را بهبود دهد. نقش سلامت روانی به‌عنوان متغیر تعدیل‌کننده برجسته شد. دانشجویانی با سلامت روانی بهتر، از شبکه‌های اجتماعی بهره آموزشی بیشتری بردند.

اهمیت: نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی صرفاً تهدید نیستند، بلکه در بستر حمایتی و خانوادگی می‌توانند به ارتقای تحصیلی کمک کنند.

عنوان مقاله: تحلیل تعاملات دانشجویان در انجمن‌های آنلاین آموزشی با استفاده از روش آنالیز شبکه های اجتماعی [۲۷].

روش: بررسی الگوهای تعامل در بحث‌های آنلاین و سنجش نقش «حضور اجتماعی» به‌عنوان متغیر میانجی.

یافته‌ها: تعاملات بیشتر و متنوع‌تر در شبکه‌های آموزشی آنلاین با بهبود نتایج یادگیری همراه بود."حضور اجتماعی" (احساس دیده‌شدن و ارتباط واقعی در محیط آنلاین) نقش کلیدی در تبدیل تعاملات به یادگیری مؤثر داشت.

اهمیت: تأکید بر این‌که کیفیت تعاملات در شبکه‌های آموزشی مهم‌تر از صرفاً میزان حضور است؛ طراحی محیط‌های آموزشی باید حضور اجتماعی را تقویت کند.

جدول ۱ خلاصه تحقیقات انجام شده توسط محققان مختلف و ارتباط آنها با این پژوهش را نشان می دهد.

جدول ۱- خلاصه تحقیقات پیشین

پژوهشگر	موضوع	روش	مهم‌ترین یافته	ارتباط با پژوهش حاضر
رسول‌زاده اقدم (۱۳۹۶)	امنیت اجتماعی و فیسبوک	پیمایش	رابطه منفی استفاده زیاد با امنیت اجتماعی	تأیید نقش شدت استفاده
نقیب‌السادات (۱۴۰۰)	شبکه‌های اجتماعی همراه	پیمایش	کاهش تعاملات نسلی	تأیید اثر بر امنیت خانوادگی
اسماعیلی(۱۴۰۱)	هویت فرهنگی	داده‌بنیاد	اثر متفاوت مصرف هدفمند و هیجانی	پشتوانه نظری
ذکایی (۱۳۹۶)	فراتحلیل	Meta-analysis	مصرف زیاد موجب افت تحصیلی	تأیید فرضیه اول
Eres (2021)	اضطراب اجتماعی	مرور مطالعات	کاهش اعتماد اجتماعی	تأیید امنیت روانی
Nazariyah (2024)	سرمایه اجتماعی	پیمایش	افزایش مشارکت مدنی	تبیین آثار مثبت
Artsin (2024)	کارکرد آموزشی	مطالعه آموزشی	بهبود یادگیری با استفاده هدفمند	تأیید فرضیه سوم
Zhang (2024)	عملکرد تحصیلی	پیمایش	نقش خانواده و سلامت روان	تکمیل مدل
Lim (2023)	آنالیز شبکه های اجتماعی	تحلیل شبکه	اهمیت کیفیت تعامل	تقویت چارچوب نظری

بررسی مطالعات پیشین نشان می‌دهد که اغلب پژوهش‌های انجام‌شده، پیامدهای استفاده از شبکه‌های اجتماعی را به‌صورت تک‌بعدی مورد بررسی قرار داده‌اند؛ به‌گونه‌ای که برخی تنها بر امنیت فرهنگی یا هویت اجتماعی تمرکز داشته و برخی دیگر صرفاً عملکرد تحصیلی یا مشارکت اجتماعی را ارزیابی کرده‌اند. همچنین در بسیاری از این مطالعات، چارچوب نظری منسجمی برای تبیین روابط میان متغیرها ارائه نشده و نقش عوامل جمعیت‌شناختی در شدت و نوع اثرگذاری شبکه‌های اجتماعی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. پژوهش حاضر با بهره‌گیری هم‌زمان از نظریه سرمایه اجتماعی، نظریه مقایسه اجتماعی، نظریه استفاده و رضامندی و نظریه خودتنظیمی رسانه، تلاش می‌کند این خلأ پژوهشی را برطرف کرده و تصویری جامع از ابعاد مختلف امنیت اجتماعی جوانان ارائه دهد. این رویکرد امکان تحلیل هم‌زمان فرصت‌ها و تهدیدهای ناشی از شبکه‌های اجتماعی را فراهم کرده و می‌تواند مبنایی برای سیاست‌گذاری اجتماعی و فرهنگی در این حوزه باشد.

۳- روش پژوهش

پژوهش حاضر از نوع علمی–پژوهشی و کاربردی است و با رویکرد توصیفی–تحلیلی و بهره‌گیری از روش‌های داده‌کاوی انجام شده است. هدف اصلی، بررسی رابطه میان میزان گرایش جوانان به

شبکه‌های اجتماعی و تأثیر آن بر امنیت اجتماعی آنان در استان سمنان می‌باشد.

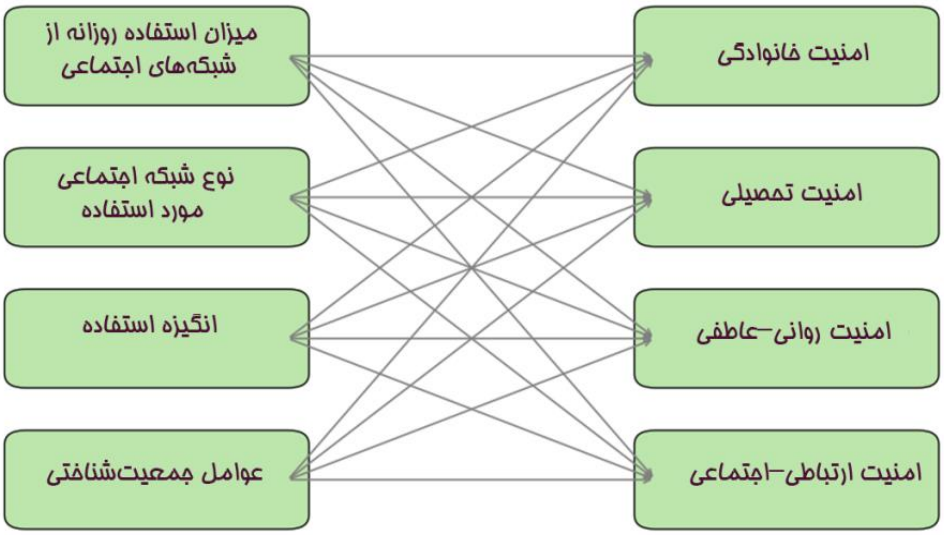
مدل مفهومی پیشنهادی در شکل ۱ نشان داده شده است.

با توجه به مدل مفهومی می توان استدلال کرد که در مدل مفهومی پیشنهادی داریم:

متغیرهای مستقل (ورودی‌ها) عبارتند از:

میزان استفاده روزانه از شبکه‌های اجتماعی: منظور تعداد ساعات یا دفعاتی است که جوانان در طول شبانه‌روز از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند. این متغیر نشان‌دهنده شدت وابستگی و میزان درگیری فرد با فضای مجازی است.

فرضیه اول- هرچه زمان استفاده بیشتر باشد، احتمال بروز آسیب‌های اجتماعی و روانی افزایش می‌یابد.

شکل ۱. مدل مفهومی پیشنهادی

نوع شبکه اجتماعی مورد استفاده: شامل شبکه‌هایی مثل اینستاگرام، تلگرام، واتساپ، توییتر و... است. هر شبکه ویژگی‌های خاص خود را دارد (مثلاً اینستاگرام بیشتر بر تصویر و سبک زندگی تمرکز دارد، تلگرام بر گروه‌ها و کانال‌ها، واتساپ بر ارتباطات فردی).

فرضیه دوم: نوع شبکه می‌تواند بر نوع آسیب یا فرصت اجتماعی اثر بگذارد.

انگیزه استفاده (سرگرمی، آموزش، ارتباطات، کسب‌وکار): دلایل اصلی استفاده: سرگرمی، آموزش، ارتباط با دوستان و خانواده، کسب‌وکار، اطلاع‌رسانی می باشد. انگیزه‌ها تعیین می‌کنند که فرد چگونه از شبکه‌ها بهره می‌برد و چه پیامدهایی برای امنیت اجتماعی دارد [۲۸]. مثال: استفاده آموزشی می‌تواند مثبت باشد، در حالی که استفاده صرفاً برای سرگرمی ممکن است منجر به اتلاف وقت یا افت تحصیلی شود.

فرضیه سوم: بین انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی و امنیت روانی–عاطفی رابطه وجود دارد.

عوامل جمعیت‌شناختی (سن، جنسیت، سطح تحصیلات): شامل سن، جنسیت، سطح تحصیلات، وضعیت شغلی و اقتصادی است [۲۹]. این عوامل می‌توانند شدت و نوع تأثیر شبکه‌های اجتماعی را تغییر دهند [۳۰]. مثال: نوجوانان بیشتر در معرض آسیب‌های روانی هستند، در حالی که جوانان شاغل ممکن است بیشتر تحت تأثیر مسائل اقتصادی و شغلی قرار گیرند.

فرضیه چهارم: ویژگی‌های فردی (سن، جنسیت، تحصیلات) بر امنیت ارتباطی–اجتماعی جوانان تأثیر دارند.

متغیرهای وابسته (خروجی‌ها) عبارتند از:

امنیت خانوادگی (روابط خانوادگی، تعارضات، طلاق عاطفی): میزان انسجام و روابط سالم در خانواده را بیان می کند. استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند باعث کاهش تعاملات خانوادگی، افزایش تعارضات و حتی طلاق عاطفی شود [۳۱].

امنیت تحصیلی (افت تحصیلی، کاهش تمرکز): عملکرد آموزشی و تحصیلی جوانان را نشان می دهد. استفاده زیاد از شبکه‌ها ممکن

است باعث افت تحصیلی، کاهش تمرکز و کاهش انگیزه یادگیری شود. [۳۲].

امنیت روانی–عاطفی (افسردگی، اضطراب، کاهش اعتماد اجتماعی): سلامت روان شامل افسردگی، اضطراب، اعتماد به نفس و احساس تعلق اجتماعی است. شبکه‌های اجتماعی می‌توانند هم فرصت (ارتباط و حمایت اجتماعی) و هم تهدید (افسردگی، مقایسه اجتماعی، اعتیاد اینترنتی) ایجاد کنند [۳۳].

امنیت ارتباطی–اجتماعی (اعتماد اجتماعی، مشارکت مدنی، روابط سالم): میزان اعتماد اجتماعی، مشارکت مدنی و روابط سالم در جامعه است. استفاده نادرست از شبکه‌ها می‌تواند باعث کاهش اعتماد اجتماعی، گسترش شایعات و روابط ناسالم شود [۳۴].

۱-۳- مبانی نظری مدل مفهومی پژوهش

مدل مفهومی پژوهش حاضر بر پایه مجموعه‌ای از نظریه‌های معتبر حوزه علوم اجتماعی و رسانه طراحی شده است. این نظریه‌ها چارچوب مناسبی برای تبیین روابط میان متغیرهای مستقل شامل میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نوع شبکه، انگیزه استفاده و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی با متغیرهای وابسته شامل امنیت خانوادگی، امنیت تحصیلی، امنیت روانی–عاطفی و امنیت ارتباطی–اجتماعی فراهم می‌کنند [۳۶-۳۵].

الف) نظریه سرمایه اجتماعی(Putnam)

بر اساس این نظریه، اعتماد اجتماعی، مشارکت مدنی و روابط سالم اجتماعی نوعی سرمایه اجتماعی محسوب می‌شوند که نقش مهمی در ارتقای امنیت اجتماعی دارند [۳۷]. استفاده هدفمند از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند موجب تقویت سرمایه اجتماعی شود، در حالی که استفاده افراطی و غیرهدفمند ممکن است باعث کاهش اعتماد اجتماعی و تضعیف پیوندهای اجتماعی گردد. [۳۸].

ب) نظریه مقایسه اجتماعی (Festinger)

این نظریه بیان می‌کند افراد در شبکه‌های اجتماعی به طور مستمر خود را با دیگران مقایسه می‌کنند [۳۹]. این مقایسه‌ها می‌تواند موجب کاهش عزت نفس، افزایش اضطراب و کاهش رضایت از زندگی شود و در نهایت امنیت روانی و اجتماعی افراد را تحت تأثیر قرار دهد.

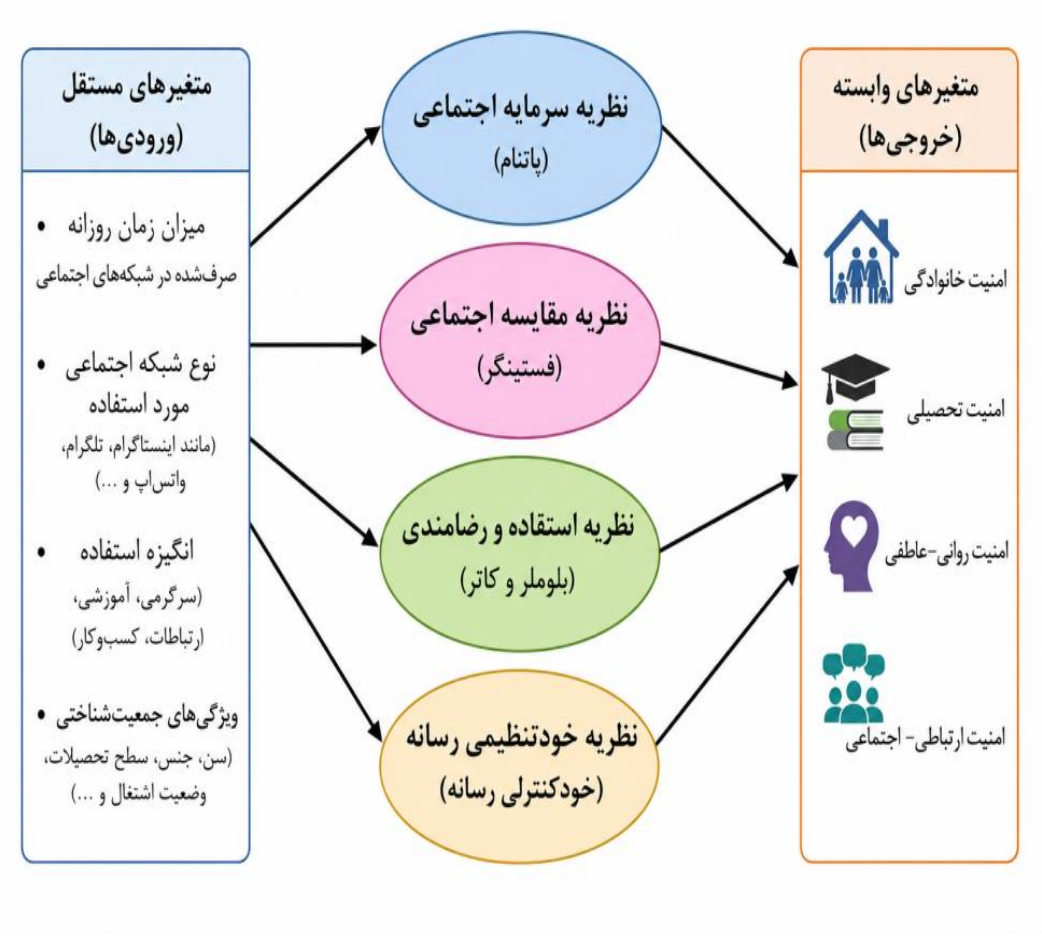
ج) نظریه استفاده و رضایتمندی (Blumler & Katz)

مطابق این نظریه، افراد با انگیزه‌های متفاوتی مانند آموزش، سرگرمی، ارتباطات یا کسب‌وکار از رسانه‌ها استفاده می‌کنند [۴۰]. بنابراین نوع انگیزه استفاده، پیامدهای متفاوتی بر امنیت اجتماعی خواهد داشت. به گونه‌ای که استفاده آموزشی آثار مثبت و استفاده صرفاً سرگرمی‌محور آثار منفی بیشتری به همراه [۴۱].

د) نظریه خودتنظیمی رسانه

بر اساس این نظریه، توانایی افراد در مدیریت زمان و نحوه استفاده از شبکه‌های اجتماعی نقش مهمی در کاهش آسیب‌های روانی، خانوادگی و اجتماعی دارد. هرچه سطح خودکنترلی کاربران بیشتر باشد، احتمال بروز پیامدهای منفی نیز کاهش خواهد یافت[42] .

بر اساس مبانی نظری فوق، چارچوب مفهومی پژوهش به‌گونه‌ای طراحی شده است که نقش متغیرهای مستقل در تبیین ابعاد مختلف امنیت اجتماعی جوانان را نشان دهد. شکل ۲، ارتباط میان نظریه‌های مبنا، متغیرهای مستقل و متغیرهای وابسته پژوهش را به‌صورت یکپارچه نمایش می‌دهد و مبنای تدوین فرضیه‌ها و تحلیل یافته‌های پژوهش را فراهم می‌کند.

شکل ۲. چارچوب مفهومی پژوهش

همان‌گونه که در شکل ۲ مشاهده می‌شود، چهار نظریه سرمایه اجتماعی، مقایسه اجتماعی، استفاده و رضامندی و خودتنظیمی رسانه، به‌عنوان مبانی نظری پژوهش، نقش واسط در تبیین اثر متغیرهای مستقل بر ابعاد مختلف امنیت اجتماعی جوانان ایفا می‌کنند. در این چارچوب مفهومی، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی، نوع شبکه، انگیزه استفاده و ویژگی‌های جمعیت‌شناختی به‌عنوان متغیرهای مستقل در نظر گرفته شده‌اند که از طریق سازوکارهای مطرح‌شده در این نظریه‌ها بر امنیت خانوادگی، امنیت تحصیلی، امنیت روانی–عاطفی و امنیت ارتباطی–اجتماعی اثر می‌گذارند. این چارچوب مفهومی علاوه بر ایجاد انسجام نظری میان متغیرهای پژوهش، مبنای تدوین فرضیه‌ها، انتخاب روش تحلیل داده‌ها و تفسیر نتایج تجربی پژوهش را نیز فراهم می‌کند و ارتباط منطقی میان مبانی نظری و مدل مفهومی پیشنهادی را به‌طور شفاف نشان می‌دهد.

۲-۳-جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش شامل کلیه جوانان استان سمنان در بازه سنی ۱۵ تا ۴۰ سال است. این گروه سنی به‌عنوان بخش فعال و تأثیرگذار جامعه، بیشترین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی را دارند و به همین دلیل انتخاب آن‌ها برای بررسی پیامدهای امنیت اجتماعی اهمیت ویژه‌ای دارد. بر اساس آمارهای رسمی، جمعیت جوانان در این محدوده سنی در استان سمنان بخش قابل توجهی از کل جمعیت را تشکیل می‌دهد و از نظر تحصیلات، وضعیت شغلی و شرایط اقتصادی دارای تنوع بالایی است. این تنوع امکان بررسی دقیق‌تر اثرات شبکه‌های اجتماعی بر ابعاد مختلف امنیت اجتماعی را فراهم می‌سازد.

برای گردآوری داده‌ها، نمونه‌ای به حجم ۵۰۰ نفر از جوانان با روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شد تا نتایج قابلیت تعمیم به کل

جامعه آماری داشته باشد. علاوه بر این، برای افزایش اعتبار داده‌ها، مصاحبه‌هایی با ۵۰ نفر از اساتید دانشگاه‌های استان سمنان و ۱۰۰ خانواده دارای فرزند جوان نیز انجام شد. این ترکیب نمونه‌ها باعث شد پژوهش علاوه بر دیدگاه جوانان، از منظر خانواده‌ها و متخصصان دانشگاهی نیز مورد بررسی قرار گیرد. چنین رویکردی به پژوهش عمق بیشتری بخشید و امکان تحلیل چندبعدی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی جوانان را فراهم کرد.

۳-۳- ابزار گردآوری داده‌ها

ابزار اصلی گردآوری داده‌ها در این پژوهش، پرسشنامه محقق‌ساخته بود که بر اساس اهداف تحقیق طراحی شد. پرسشنامه شامل چند بخش اصلی بود:

اطلاعات جمعیت‌شناختی: سن، جنسیت، سطح تحصیلات، وضعیت شغلی.

الگوی استفاده از شبکه‌های اجتماعی: مدت زمان استفاده روزانه، نوع شبکه اجتماعی مورد استفاده، انگیزه اصلی استفاده.

ابعاد امنیت اجتماعی: سؤالاتی در زمینه امنیت خانوادگی، امنیت تحصیلی، امنیت روانی–عاطفی و امنیت ارتباطی–اجتماعی.

برای افزایش دقت و اعتبار ابزار، پرسشنامه ابتدا توسط چند نفر از اساتید دانشگاه و متخصصان حوزه علوم اجتماعی مورد بررسی قرار گرفت و اصلاحات لازم بر اساس نظر آنان اعمال شد. این فرایند باعث شد روایی محتوایی پرسشنامه تأیید شود (قسمتی از پرسشنامه در شکل ۳ نشان داده شده است).

لطفا به سوالات زیر پاسخ دهید.

طلاعات جمعیت‌شناختی

سن شما؟ الف)زیر ۲۰ سال ب) ۲۵-۲۱ ج)۳۰-۲۶ د)۳۵-۳۱ ذ)۴۰-۳۶ و)بالای ۴۰ سال

جنیست؟ الف) زن ب)مرد

سطح تحصیلات : الف) کمتر از دیپلم ب) دیپلم ج)کاردانی د) کارشناسی ذ) کارشناسی ارشد و) دکتری

وضعیت شغلی : الف)دانش‌آموز ب) دانشجو ج) شاغل د) بیکار ذ) آزاد

وضعیت تأهل : الف)مجرد ب) متأهل

محل سکونت : الف)شهری ب) روستایی

لگوی استفاده از شبکه‌های اجتماعی

مدت زمان استفاده روزانه : الف) کمتر از ۱ ساعت ب) ۱–۲ ساعت ج) ۲–۴ ساعت د) بیش از ۴ ساعت

شبکه‌های اصلی مورد استفاده : الف) اینستاگرام ب) تلگرام ج) واتساپ د) ایکس (توییتر) ذ) آپارات و) سایر

دستگاه مورد استفاده برای استفاده : الف) موبایل ب)تبلت ج) رایانه

بیشترین ساعت استفاده در روز: الف) صبح ب)بعدازظهر ج) شب د) بامداد

بیشترین نوع فعالیت : الف) مشاهده محتوا ب) تولید محتوا ج) مشارکت در گروه‌ها د) بازاریابی/کسب‌وکار ذ) آموزشی

انگیزه‌ها و سبک استفاده (طیف لیکرت ۵گزینه‌ای: کاملاً مخالفم، مخالفم، بی‌نظر، موافقم، کاملاً موافقم)

شکل ۳. قسمتی از پرسشنامه طراحی شده

این پرسشنامه استاندارد است و شامل ۳۴ سؤال در ۸ بخش، با طیف لیکرت و گزینه‌های مشخص تنظیم شده است. به‌منظور سنجش پایایی ابزار، پرسشنامه در یک مطالعه مقدماتی بر روی ۲۰۰ نفر از جامعه آماری اجرا شد و ضریب آلفای کرونباخ برای مقیاس‌های مختلف محاسبه گردید. نتایج نشان داد که تمامی مقیاس‌ها دارای پایایی بالاتر از ۰,۷ هستند که نشان‌دهنده قابلیت اعتماد ابزار می‌باشد. علاوه بر پرسشنامه، برای تکمیل داده‌ها و افزایش عمق تحلیل، از مصاحبه نیمه‌ساختاریافته با ۵۰ نفر از اساتید دانشگاه و ۱۰۰ خانواده دارای فرزند جوان نیز استفاده شد. این ترکیب داده‌های کمی و کیفی، امکان تحلیل چندبعدی تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر امنیت اجتماعی جوانان را فراهم ساخت.

۴-۳-ملاحظات اخلاقی

در گردآوری داده‌ها، اصول اخلاق پژوهش رعایت شد؛ از جمله حفظ محرمانگی اطلاعات پاسخ‌دهندگان، استفاده از داده‌ها صرفاً برای اهداف علمی، و اخذ رضایت آگاهانه از شرکت‌کنندگان برای جمع آوری داده ها رعایت شد.

۴- شیوه تحلیل داده‌ها

برای تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری‌شده از پرسشنامه، از دو سطح تحلیل آماری استفاده شد: آمار توصیفی و آمار استنباطی. داده‌ها پس از ورود به نرم‌افزار SPSS مورد بررسی اولیه قرار گرفتند. داده‌های ناقص یا پرت شناسایی و اصلاح شدند و سپس گویه‌ها بر اساس طیف لیکرت پنج‌گزینه‌ای (۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) کدگذاری شدند. گویه‌های معکوس نیز به‌صورت معکوس نمره‌گذاری شدند تا اعتبار تحلیل حفظ شود.

۴-۱- آمار توصیفی

در این مرحله، شاخص‌های آماری شامل میانگین، انحراف معیار، درصدها و فراوانی‌ها برای توصیف ویژگی‌های جمعیت نمونه محاسبه شد. این تحلیل به پژوهشگر امکان داد تا تصویری روشن از وضعیت جمعیت آماری، الگوی استفاده از شبکه‌های اجتماعی (مدت زمان، نوع شبکه، انگیزه‌ها) و توزیع متغیرهای جمعیت‌شناختی (سن، جنسیت، تحصیلات، وضعیت شغلی) ارائه دهد. نمودارهای فراوانی و جداول توصیفی نیز برای نمایش بهتر
داده‌ها ترسیم شدند.

۴-۲-بررسی روایی و پایایی ابزار

برای اطمینان از اعتبار ابزار گردآوری داده‌ها، روایی محتوایی پرسشنامه با نظر اساتید و متخصصان علوم اجتماعی تأیید شد. همچنین برای سنجش پایایی ابزار، ضریب آلفای کرونباخ برای هر خرده‌مقیاس محاسبه گردید. نتایج نشان داد که تمامی مقیاس‌ها دارای پایایی بالاتر از ۰,۷ هستند که نشان‌دهنده قابلیت اعتماد پرسشنامه می‌باشد.

۴-۳-آمار استنباطی

برای آزمون فرضیات پژوهش، از روش‌های آماری کلاسیک استفاده شد:

آزمون t مستقل برای مقایسه میانگین‌ها در گروه‌های دوگانه (مانند جنسیت)

آزمون ANOVA یک‌طرفه برای مقایسه میانگین‌ها در گروه‌های چندگانه (مانند مدت زمان استفاده)، در صورت معناداری به کار گرفته شد.

آزمون‌های ناپارامتری مانند من–ویتنی و کروسکال–والیس در مواردی که داده‌ها نرمال نبودند.

ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین متغیرهای کمی (مانند مدت زمان استفاده و ابعاد امنیت اجتماعی)

رگرسیون چندگانه خطی برای پیش‌بینی اثر متغیرهای مستقل (مدت زمان استفاده، نوع شبکه، انگیزه‌ها، ویژگی‌های فردی) بر ابعاد امنیت اجتماعی (خانوادگی، تحصیلی، روانی–عاطفی، ارتباطی–اجتماعی). در این تحلیل، ضرایب استاندارد β ، سطح معناداری (p-value) و ضریب تعیین (R^2) گزارش گردید.

۴-۴-کنترل فرضیات آماری

برای اطمینان از صحت تحلیل‌ها، آزمون‌های کولموگروف–اسمیرنوف و شاپیرو–ویلک برای بررسی نرمال بودن داده‌ها اجرا شدند. همچنین شاخص‌های VIF و Tolerance برای کنترل همخطی چندگانه در مدل‌های رگرسیونی محاسبه گردید. سطح معناداری آزمون‌ها در تمامی تحلیل‌ها برابر با ۰,۰۵ در نظر گرفته شد.

۴-۵-یافته ها و نتایج تجربی

برخی از نتایج توصیفی بدست آمده عبارتند از:

میانگین مدت زمان استفاده روزانه جوانان از شبکه‌های اجتماعی : ۳,۸ ساعت است.

بیشترین شبکه مورد استفاده :اینستاگرام (۶۵٪)، سپس تلگرام (۲۰٪) و واتساپ (۱۰٪)

انگیزه اصلی استفاده :سرگرمی (۴۵٪)، ارتباطات (۳۰٪)، آموزش (۱۵٪)، کسب‌وکار (۱۰٪)

از نظر جمعیت‌شناختی، بیشترین استفاده کننده ها در گروه سنی ۲۰ تا ۳۰ سال بودند.

۴-۶-نتایج استنباطی و آزمون فرضیات

فرضیه اول: "بین میزان استفاده روزانه از شبکه‌های اجتماعی و امنیت تحصیلی جوانان رابطه معنادار وجود دارد."

آزمون همبستگی پیرسون نشان داد رابطه‌ای منفی و معنادار بین مدت زمان استفاده و امنیت تحصیلی وجود دارد ($r = -0.42, p < 0.01$).

نتیجه :فرضیه تأیید شد. یعنی استفاده بیش از حد با افت تحصیلی همراه است.

فرضیه دوم: "نوع شبکه اجتماعی مورد استفاده بر امنیت خانوادگی جوانان تأثیر دارد".

آزمون ANOVA نشان داد تفاوت معناداری بین گروه‌های مختلف وجود دارد ($F = 5.87, p < ۰,۰۵$)

جوانانی که عمدتاً از اینستاگرام استفاده می‌کردند، میانگین امنیت خانوادگی پایین‌تری نسبت به کاربران واتساپ داشتند.

نتیجه :فرضیه تأیید شد .نوع شبکه بر امنیت خانوادگی اثرگذار است.

فرضیه سوم: "بین انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی و امنیت روانی–عاطفی رابطه وجود دارد."

نتایج رگرسیون نشان داد انگیزه سرگرمی پیش‌بینی‌کننده منفی امنیت روانی–عاطفی است ($\beta = 0.31, p < 0.01$)، در حالی که انگیزه آموزشی اثر مثبت دارد.($\beta = +0.27, p < 0.05$)

نتیجه :فرضیه تأیید شد. انگیزه استفاده نقش تعیین‌کننده در سلامت روانی دارد.

فرضیه چهارم: "ویژگی‌های فردی (سن، جنسیت، تحصیلات) بر امنیت ارتباطی–اجتماعی جوانان تأثیر دارند."

آزمون t مستقل نشان داد تفاوت معناداری بین دختران و پسران در سطح اعتماد اجتماعی وجود دارد.($t = 2.14, p < 0.05$)

آزمون ANOVA نشان داد سطح تحصیلات با مشارکت اجتماعی رابطه مثبت دارد ($F = 6.21, p < 0.01$).

نتیجه: فرضیه تأیید شد. ویژگی‌های فردی بر امنیت ارتباطی–اجتماعی اثرگذار هستند.

بنابراین، فرضیات اصلی پژوهش همگی تأیید شدند. لذا می توان نتیجه گرفت که،

استفاده بیش از حد از شبکه‌های اجتماعی با افت تحصیلی، کاهش امنیت خانوادگی و افزایش مشکلات روانی همراه است. انگیزه‌های آموزشی و کسب‌وکار می‌توانند اثرات مثبت بر امنیت اجتماعی داشته باشند و ویژگی‌های فردی مانند سن، جنسیت و تحصیلات در شدت و نوع تأثیر شبکه‌ها نقش تعدیل‌کننده دارند.

بحث و مقایسه یافته‌ها با پژوهش‌های مرتبط

۷-۴- بحث و مقایسه یافته‌ها با پژوهش‌های مرتبط

نتایج این پژوهش نشان داد که استفاده افراطی از شبکه‌های اجتماعی با کاهش امنیت خانوادگی، افت تحصیلی، کاهش اعتماد اجتماعی و افزایش آسیب‌های روانی–عاطفی در میان جوانان همراه است. این یافته با نتایج پژوهش Artsin (2024) همسو است که نشان داد استفاده نامتوازن از شبکه‌های اجتماعی موجب کاهش تمرکز، افت عملکرد تحصیلی و کاهش بهره‌وری آموزشی می‌شود. همچنین نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های Eres (2021) مطابقت دارد؛ به‌گونه‌ای که هر دو پژوهش بر نقش مقایسه اجتماعی در افزایش اضطراب، کاهش رضایت از زندگی و کاهش امنیت روانی کاربران تأکید کرده‌اند. از سوی دیگر، یافته‌های این پژوهش نشان داد که استفاده هدفمند و آموزشی از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند موجب افزایش مشارکت اجتماعی، بهبود ارتباطات علمی و ارتقای سرمایه اجتماعی شود. این نتیجه با پژوهش Nazariyah (2024) همسو است که بیان می‌کند استفاده هدفمند از شبکه‌های اجتماعی، به‌ویژه در گروه‌های آموزشی و مدنی، موجب افزایش مشارکت اجتماعی و تقویت سرمایه اجتماعی می‌شود. همچنین نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های Zhang (2024) نیز همخوانی دارد؛ به‌گونه‌ای که استفاده آموزشی از شبکه‌های اجتماعی در صورت وجود حمایت خانوادگی و تعاملات گروهی، می‌تواند به بهبود عملکرد تحصیلی و ارتقای سلامت روان کاربران منجر شود.

یکی دیگر از یافته‌های مهم این پژوهش، نقش انگیزه استفاده از شبکه‌های اجتماعی در شدت پیامدهای اجتماعی بود. نتایج نشان داد افرادی که با انگیزه آموزش، یادگیری و توسعه مهارت از شبکه‌های اجتماعی استفاده می‌کنند، سطح بالاتری از امنیت روانی–عاطفی و مشارکت اجتماعی را تجربه می‌کنند، در حالی که استفاده صرفاً سرگرمی‌محور با افزایش احتمال بروز آسیب‌های اجتماعی و کاهش اعتماد اجتماعی همراه است. این یافته با نظریه استفاده و رضامندی و همچنین نتایج پژوهش Lim (2023) مبنی بر اهمیت کیفیت تعاملات در محیط‌های آنلاین کاملاً همسو است.

در مجموع، یافته‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که شبکه‌های اجتماعی ذاتاً تهدید یا فرصت محسوب نمی‌شوند، بلکه نوع استفاده، میزان استفاده و انگیزه کاربران تعیین‌کننده آثار نهایی آن‌ها بر امنیت اجتماعی است. این نتیجه، مهم‌ترین تفاوت پژوهش حاضر با بسیاری از مطالعات پیشین محسوب می‌شود؛ زیرا در این پژوهش، فرصت‌ها و تهدیدهای شبکه‌های اجتماعی به‌صورت هم‌زمان و در قالب یک چارچوب مفهومی واحد مورد تحلیل قرار گرفته است.

۵- نتیجه گیری

یافته‌های این پژوهش نشان داد که استفاده از شبکه‌های اجتماعی تأثیرات چندبعدی بر امنیت اجتماعی جوانان دارد. از یک سو، استفاده بیش از حد و با انگیزه‌های صرفاً سرگرمی می‌تواند منجر به افت تحصیلی، کاهش انسجام خانوادگی، افزایش اضطراب و کاهش اعتماد اجتماعی شود. از سوی دیگر، استفاده هدفمند و آموزشی یا کسب‌وکاری می‌تواند به ارتقای مشارکت اجتماعی، افزایش انگیزه تحصیلی و تقویت روابط سالم کمک کند. همچنین ویژگی‌های فردی مانند سن، جنسیت و سطح تحصیلات نقش تعدیل‌کننده در شدت و نوع این تأثیرات دارند. بنابراین، شبکه‌های اجتماعی را باید به‌عنوان یک پدیده دووجهی در نظر گرفت که هم فرصت و هم تهدید برای امنیت اجتماعی جوانان محسوب می‌شود.

یافته‌های این پژوهش نشان داد که چارچوب پیشنهادی قادر است آثار شبکه‌های اجتماعی را به‌صورت هم‌زمان در چهار بعد امنیت خانوادگی، تحصیلی، روانی–عاطفی و ارتباطی–اجتماعی تحلیل کند. نتایج حاصل می‌تواند مبنایی برای طراحی برنامه‌های ارتقای سواد رسانه‌ای، تدوین سیاست‌های پیشگیرانه، آموزش خانواده‌ها و توسعه سامانه‌های هوشمند پایش رفتار کاربران در شبکه‌های اجتماعی باشد.

محدودیت‌های موجود در این تحقیق عبارتند از:

- مقطعی بودن پژوهش: داده‌ها در یک بازه زمانی مشخص گردآوری شدند و امکان بررسی تغییرات بلندمدت وجود نداشت.
- روش خودگزارشی: پرسشنامه مبتنی بر پاسخ‌های خود افراد بود که ممکن است تحت تأثیر سوگیری اجتماعی یا تمایل به پاسخ مطلوب قرار گرفته باشد.
- محدودیت جغرافیایی: جامعه آماری صرفاً شامل جوانان استان سمنان بود و نتایج به‌طور کامل قابل تعمیم به کل کشور یا سایر جوامع نیست.
- عدم استفاده از داده‌های عینی: پژوهش بر اساس ادراک و گزارش افراد انجام شد و داده‌های رفتاری واقعی (مانند لاگ‌های استفاده از شبکه‌ها) در دسترس نبود.

چالش‌های موجود در این تحقیق عبارتند از:

- مدیریت زمان استفاده: یکی از چالش‌های اصلی، نبود سازوکارهای مؤثر برای کنترل و مدیریت زمان حضور جوانان در شبکه‌های اجتماعی است.
- سواد رسانه‌ای پایین: بسیاری از جوانان فاقد آموزش کافی در زمینه استفاده ایمن و مسئولانه از شبکه‌های اجتماعی هستند.
- تعارض میان نسل‌ها: اختلاف دیدگاه میان والدین و فرزندان در خصوص میزان و نوع استفاده از شبکه‌ها، زمینه‌ساز تنش‌های خانوادگی می‌شود.
- گسترش اخبار نادرست: انتشار سریع شایعات و اخبار غیرموثق در شبکه‌ها، اعتماد اجتماعی را تهدید می‌کند.
- وابستگی روانی: شکل‌گیری وابستگی شدید به شبکه‌های اجتماعی، چالش مهمی در حوزه سلامت روان جوانان محسوب می شود.

در پژوهش‌های آینده پیشنهاد می‌شود داده‌های واقعی شبکه‌های اجتماعی در کنار داده‌های پرسشنامه‌ای مورد استفاده قرار گیرند. همچنین بهره‌گیری از روش‌های داده‌کاوی، یادگیری ماشین، تحلیل احساسات و تحلیل شبکه‌های اجتماعی در مقیاس ملی می‌تواند دقت مدل پیشنهادی را افزایش داده و امکان ارائه راهکارهای هوشمند برای ارتقای امنیت اجتماعی جوانان را فراهم سازد.

مراجع:

[1] Social network analysis: A "“ ,S. S. e. a. Singh *ACM "„* ".survey on process, tools, and application *„۵۶,۸computing surveys* .pp ۳۹-۱., ۲۰۲۴.

[2] Evaluating the effectiveness of "“ ,R. ,. Vainola social media as a means of strengthening family *Futurity of Social "„* ".values among young people *„۲,۴Sciences* .۲۰۲۴., ۲۴-۳۸pp.

[3] Investigating the security "“ ,N. ,. Mojtabazadeh *Arman Process "„* ".challenges in cyberspace *„۲,۲Journal (APJ)* .۲۰۲۱., ۲۲-۳۲pp.

[4] The Relationship "“ ,Taşdemir .. .Ç .M. a. M. F Between Digital Literacy and Purpose of Social Network Usage: A Research on University *Interdisciplinary Journal of "„*".Students *„۱۳,۲Research and Development* .۲۰۲۶., ۳۶p.

[5] Public emotional and "“ ,X. Y. F. a. Y. G. ,. Guo thematic responses to major emergencies on social : cross-sectional convergent ۲۰۲۴-۲۰۲۵media, *Journal of Medical "„*".mixed methods study *„۲۸Internet Research* .۲۰۲۶., ۸۴۶۴۸e .p

[6] Machine "“ ,M. B. E. R. a. M. J. M. ,. Bagherabad learning for analyzing effects of various factors on *Applied Decision Analytics* ",.business economic *„۲,۱* .۲۰۲۶., ۴۱-۵۴pp.

[7] An Analysis of the Relationship "“ ,R. e. a. ,. Zirak Between Facebook Usage and Perceived Cultural and Social Security: A Case Study of Maimana *Journal of Social Sciences and "„* ".City Residents *„۲,۳Humanities* .۲۰۲۵., ۱۲۷-۱۴۶pp.

[8] Digital accessibility "“ ,D. a. S. A.-E. ,. Liginlal and equity: the need for stronger regulations and *Universal Access "„*".the imperative of innovation *„ ۲۵,۲in the Information Society* .۲۰۲۶., ۳۷p.

[9] Social networks as a " “ ,A. e. a. Bessarab "„ ".phenomenon of the information society *Journal of Optimization in Industrial Engineering „Special Issue ۱۴* .۲۰۲۱., ۱۷-۲۴pp.

[1] A country-" “ ,C. a. P. C.-F. Cambeses-Franco level preparedness index for digital education: infrastructure, teacher scientific-technology "„ ".competence, and socioeconomic context *„Education and Information Technologies* ۱-pp. .۲۰۲۶., ۲۸

[11] The role of " “ ,S. M. a. A. B. M. D. L. Gomez social networks in communication in the scientific *Journal of Technology* ”„ ".research community ۲۰۲۴., ۲۹۱-۳۰۵pp. „*۱۴,۲and Science Education*

[12] The role of artificial " “ ,B. Thuraisingham ”„".intelligence and cyber security for social media *IEEE international parallel and distributed* ۲۰۲۰ *processing symposium workshops (IPDPSW). IEEE*„ ۲۰۲۰..

[13] Cybersecurity awareness "“ ,R. A. B. S. a. F. P. Isa in the digital commerce ecosystem: factor analysis, program impact and future trends for *& Information* ”„ ".consumers and MSMEs ۲۰۲۶. pp ۲۶-۱., ۲۰۲۶. *„Computer Security*

[14] Cybersecurity Challenges in "“ ,E. V. Kuznetsova *Cadernos de* ”„".the Era of Digital Transformation *Pós-Graduação em Direito Político e Econômico* ۲۰۲۶., ۸۳۸-۸۴۳pp. „*۲۶,۱*

[15] Effective Management "“ ,H. a. H. Z. ,. Motamedi of Organizational Information Technology with *Arman Process* ”„".Cloud Computing Approach ۲۰۲۲., ۴۶-۵۳pp. „*۳,۱Journal (APJ)*

[16] Investigating Security Dimensions " “ ,A. Shokri *Arman Process* ”„ ".in Electronic Businesses ۲۰۲۴., ۱۶-۲۵pp. „*۵,۲Journal (APJ)*

[17] Threats and Approaches "“ ,A. ,. Mohammadpoor *Arman* ”„ ".for Security in e-commerce services ۲۰۲۱ ۷-۱۳. pp „*۲,۳Process Journal (APJ)*

[18] Cybersecurity " “ ,N. H. e. a. Jamalludin Awareness and Protective Behaviour Among Young Adult Digital Users: An Educational *JETech: ,Journal of Education* ”„".Perspective ۲۰۲۶., ۴۰-۴۷pp. „*۲,۱and Technology*

[19] a. ا. . رسول‌زاده‌اقدم, "“مطالعه رابطه استفاده از شبکه اجتماعی فیس‌بوک و احساس امنیت فرهنگی و اجتماعی (مورد مطالعه: جوانان شهر تبریز"," *مطالعات راهبردی ورزش و جوانان ۳۵,۱۶,* ۲۰۱۷., ۹۳-۱۱۰pp.

[20] e. a. نقیب‌السادات, "“نقش شبکه‌های اجتماعی همراه در مناسبات نسلی دانشجویان دانشگاه علامه طباطبایی."،" *مطالعات میان رشته ای ارتباطات و رسانه ۱۲,۴* , pp. ۱۴۲-۱۰۱, ۲۰۲۱.

[21] ر. م. a. ب. ع. اسمعیلی معصومه, "“نقش شبکه های اجتماعی در شکل گیری هویت فرهنگی جوانان."،" pp. ۶۲-۲۹،. ۲۰۲۲.

[22] a. ح. م. ذکایی محمدسعید, "“شبکه های اجتماعی مجازی و سبک زندگی جوانان: فراتحلیل پژوهش های پیشین." ،" pp. ۲۵-۷،. ۲۰۱۷.

[24] Loneliness and emotion regulation: "“ ,R. e. a. Eres ”„".Implications of having social anxiety disorder ۴۶-pp. „*۷۳,۱Australian Journal of Psychology* ۲۰۲۱., ۵۶.

[25] The role of digital "“ ,S. F. ,. Nazariyah communication in increasing public involvement ”„ ".election campaign on social media ۲۰۲۴in the ۸۹۸-pp. *, ,۱,۷The Journal of Academic Science* ۲۰۲۴., ۹۰۵.

[26] Bibliometric analysis of social "“ ,M. e. a. Artsin ”„".media studies within educational research *Turkish Online Journal of Distance Education* ۲۰۲۴ .pp ۱۶۲-۱۸۴ .„ ۲۵,۴

[27] Association between social " “ ,X. e. a. Zhang academic performance ’media use and students through family bonding and collective learning: ”„ ".The moderating role of mental well-being .pp „*۲۹,۱Education and Information Technologies* ۲۰۲۴ .„ ۱۴۰۵۹-۱۴۰۸۹

[28] Exploring the relationships between " “ ,J. Lim interaction measures and learning outcomes through social network analysis: the mediating *International Journal* ”„".role of social presence *of Educational Technology in Higher Education* ۲۰۲۳., ۱۴p. „*۲۰,۱*

[29] Selecting, avoiding, "“ ,S. C. e. a. ,. Volk s ’disconnecting: A focus group study of people strategies for dealing with information abundance in the contexts of news, entertainment, and *Information,* ”„".personal communication ۲۰۲۵, ۲۱-۴۰pp. „ *۲۸,۱Society & Communication*

[۲۹] Internet usage pattern "“ ,R. J. a. B. D. C. Oskouei *Seventh* ۲۰۱۰ ”„ ".by female students: A case study *International Conference on Information Technology: New Generations. IEEE* ,, ۲۰۱۰..

[30] Behavior mining of female " “ ,R. J. Oskouei *Fifth* ۲۰۱۰ ”„ ".students by analyzing log files *International Conference on Digital Information Management (ICDIM). IEEE*„ ۲۰۱۰..

[31] Effective Conflict Management of "“ ,S. Rajabi ”„".Business Negotiations in the Digital Economy , ۳۴-۴۲pp. „*۵,۱Arman Process Journal (APJ)* ۲۰۲۴.

[32] The relationship between " “ ,R. J. a. R. S. Oskouei ”„".Internet usage behavior and health problems *International Journal of Computer Applications* ۲۰۱۳., ۸۸۸۷p. „*۹۷۵*

[33] Citizen insecurity "“ ,K. M. R. e. a. ,. ESPINOZA and community transformations: An analysis from *Testing, –TPM* ”„".a psychosocial perspective *Psychometrics, Methodology in Applied* .pp *„October ۱۰): Posted ۲۰۲۵(۷.S۳۲Psychology* .۲۰۲۵ ,.۸۴۹-۸۶۰

[34] The social and " “ ,M. H. L. O. a. L. F. T. Andersen psychological health outcomes of team sport participation in adults: An integrative review of *Scandinavian journal of public* ”„ ".research .۲۰۱۹., ۸۳۲-۸۵۰pp. *„ ۴۷,۸health*

[35] A conceptual " “ ,A. K. a. J. P. C. Hashim framework of teacher motivation for social media pp. *„(۹(۱۲۱,۱۴Teachers College Record* ”„ ".use .۲۰۱۹., ۱-۱۸

[36] Use of online "“ ,M. D. J. K. a. C. K. ,. Salehan social networking services from a theoretical perspective of the motivation-participation- *Journal of the* ”„ ".performance framework ., ۱p. *„۱۸,۲Association for Information Systems* .۲۰۱۷

[37] The limits to bridging social " “ ,D. Gelderblom capital: Power, social context and the theory of *„ ۶۶,۶The Sociological Review* ”„ ".Robert Putnam .۲۰۱۸., ۱۳۰۹-۱۳۲۴pp.

[38] Trust in social media: "“ ,I. H. M. e. a. ,. Hatamleh *Social* ”„ ".Enhancing social relationships .۲۰۲۳., ۴۱۶p. *„ ۱۲,۷Sciences*

[39] ”„ ".Social comparison theory" “ ,L. Festinger .۱۹۵۷., ۳p. *„۱۶,۴۰۱Selective Exposure Theory*

[40] Uses and gratifications " “ ,E. J. G. B. a. M. G. Katz *„ ۳۷,۴The public opinion quarterly* ”„ ".research .۱۹۷۳., ۵۰۹-۵۲۳pp.

[41] Behavioral Antecedents Of "“ ,Can .Ö .Ü .D. a Nomophobia: Insights From A Study On *Kafkas* ”„ ".Smartphone Users In Turkey *İdari Bilimler Fakültesi İktisadi ve Üniversitesi* .۲۰۲۴., ۷۷۴-۸۰۱pp. *„۱۵,۳۰Dergisi*

[42] The social online-self-" “ ,P. a. J. F. Ozimek *Journal of Media* ”„ ".regulation-theory .۲۰۲۱ *„Psychology*